

INLEIDING EN VERANTWOORDING

Helge Bonset

Hans Verweij

Een (dubbeldik) nummer van MOER over Taalbeheersing. Misschien vraagt u zich bij het zien ervan direkt al af:

- Waar heb dat nou voor nodig?
- Wat is Taalbeheersing eigenlijk, en wat dóen taalbeheersers?
- Wat heb ik daar als moedertaalleraar aan?

De beide laatste vragen probeert dit nummer te beantwoorden; de eerste daarmee hopelijk ook.

WAT IS TAALBEHEERSING; WAT DOEN TAALBEHEERSERS?

Twee punten vooraf: u vindt in het nummer geen apart historische schets van deze jonge en derde (naast Taalkunde en Letterkunde) loot aan de stam van de Neerlandistiek. Wel komt de historie ervan in de diverse artikelen aan de orde. Ten tweede beperken we ons tot Taalbeheersing aan opleidingen voor onderwijsgevendenden (die we hierna allemaal 'leraar' noemen): sociale akademies, politiekakademies, Nijenrode, en andere plaatsen waar ook Taalbeheersing wordt gedoceerd vallen dus buiten het kader van dit nummer.

We proberen de vraag die u in de aanhef van dit paragraafje ziet staan te beantwoorden door u achtereenvolgens vijf artikelen aan te bieden vanuit een aantal instellingen die leraren opleiden. In deze artikelen geven de auteurs hun visie op het vak Taalbeheersing, beschrijven alle onderdelen van het vak waaraan hun opleiding aandacht besteedt, en motiveren elk onderdeel. Achtereenvolgens komen aan het woord: het Instituut voor Neerlandistiek (Universiteit van Amsterdam), Instituut De Vooys (Rijksuniversiteit te Utrecht), D'Witte Leli (nieuwe 2e en 3e graadslerarenopleiding, Amsterdam), de Pedagogische Akademie uit Alkmaar, en vertegenwoordigers van twee Kleuterleraresenopleidingen uit Middelburg.

De bovenstaande artikelen gaan allemaal over Taalbeheersing als onderdeel van het 'vak' Nederlands, ten behoeve van de a.s. leraar Nederlands of moedertaal. Bij de nieuwe 2e en 3e graadslerarenopleidingen wordt Taalbeheersing echter ook gegeven aan studenten die géén Nederlands studeren. De COLOV (dit is de Commissie Opleiding Leraren Onderwijskundige Voorbereiding, die vorm gegeven heeft aan het onderwijskundig deel van de nieuwe opleidingen) vond indertijd dat iédere leraar eigenlijk een leraar moedertaal was (een gedachte die ook in de VON steeds meer veld wint), en dat dus iédere a.s. leraar zich met Taalbeheersing zou moeten bezighouden.

Via drie artikelen besteedt dit nummer aandacht aan 'Taalbeheersing voor niet-Neerlandici': u vindt eerst een samenvatting van wat de COLOV indertijd heeft voorgesteld, daarna een samengevat verslag van een landelijke konferentie van docenten Taalbeheersing voor niet-Neerlandici, en tenslotte een artikel over hun praktijk van drie docenten aan de nieuwe lerarenopleiding SOL (Utrecht). Zo kunt u achtereen-

volgens zien wat de plannen waren, wat er landelijk gezien van geworden is, en wat er in het konkrete geval van de SOL van geworden is.

WAT HEB IK ALS MOEDERTAALLERAAR AAN TAALBEHEERSING?

Wij vinden het vanzelfsprekend dat u als moedertaalleraar zou eisen dat Taalbeheersing aan een opleiding voor leraren zich met de behoeften en problemen van het moedertaalonderwijs - dus met de úwe! - bezighoudt. Daarom nodigen wij u uit om als u de artikelen leest uzelf steeds af te vragen:

- denken de auteurs niet teveel vanuit het vák i.p.v. uit het ónderwijs?
- zullen hun studenten met de beschreven programma's goed voorbereide moedertaalleraars worden?
- heb ikzelf iets aan de beschreven ideeën, onderzoekingen enz. als ik morgen weer voor de klas sta?
- en omgekeerd: vind ik in de artikelen iets terug van de problemen waar ik mee zit als ik moedertaalonderwijs geef?

Als de antwoorden op deze vragen u tot een eigen artikel zouden inspireren, ziet de MOER-redactie dat voor zijn komende nummers graag tegemoet.

In het laatste artikel in het nummer dat nu voor u ligt, hebben we geprobeerd uw denken in deze richting alvast een zetje te geven: aan drie VON-leden (Steven ten Brinke, Francien Hageman en Frans van de Pieterman) hebben we gevraagd om op de artikelen te reageren met bovenstaande vragen in het achterhoofd. Het gesprek dat ze daarna met leden van de MOER-redactie hebben gevoerd is op de band opgenomen, en voor dit nummer uitgewerkt.

WAAR HEB DAT NOU VOOR NODIG?

Misschien is deze vraag inmiddels al beantwoord, maar toch nog het volgende: Taalbeheersing kan voor het moedertaalonderwijs een belangrijke *bron* zijn (van wetenschappelijk onderzoek om moedertaalonderwijsstrategieën op te baseren, tot aan konkrete lesadviezen toe), en als het dat nog niet ís moet het het wórden. Om u te laten zien wat Taalbeheersing nu ís en u aan het denken te zetten over wat het moet wórden dient dit nummer van MOER.